

Lớp Phật Pháp Buddhaddhamma
Giáo trình TƯƠNG ƯNG BỘ – SAMYUTTANIKĀYA

Bài học ngày 1.5.2021

ƯU TÚ GIỮA ĐỒNG CHỨNG

Kinh Sát Đế Ly (Khattiyasuttam)

CHƯƠNG 1. TƯƠNG ƯNG CHỮ THIÊN, PHẬM VƯỜN HOAN HỖ (S.i,6)

Sự khác biệt giữa chủng loại này với chủng loại khác là điều tự nhiên ở đời. Ngay cả trong cùng chủng loại thì vẫn có sự khác biệt giữa cá thể ưu tú và hạng tầm thường. Giá trị tạo nên sai biệt tùy thuộc rất nhiều vào quan niệm nhận thức. Trong kinh này vị thiên đã nói lên cái nhìn phàm tình gần với đa số cái nhìn thường thức. Trong lời dạy của bậc Đại Giác thì hoàn toàn khác biệt.

Kinh Văn

"Khattiyo dvipadam settho,
Giữa các hàng hai chân,
Sát-ly là tối thắng,

balībaddo catuppadam.
Giữa các loài bốn chân,
Bò đực là tối thắng,

Komārī setthā bhariyānam,
Trong các hàng thê thiếp,
Quý nữ là tối thắng.

yo ca puttāna pubbajoti..
Trong các hàng con trai,
Trưởng nam là tối thắng.

Bản hiệu đính:

Sát để lỵ ưu thắng
Giữa chủng loại hai chân
Bò đực là ưu thắng
Giữa các loài bốn chân
Trinh nữ là ưu thắng
Giữa các hàng thê thiếp
Trưởng nam là ưu thắng
Giữa các hàng con trai

(Thế Tôn)

"Sambuddho dvipadam seṭṭho,
Giữa các loài hai chân,
Chánh giác là tối thắng.

ājānīyo catuppadam.
Giữa các loài bốn chân,
Thuần chủng là tối thắng.

Sussūsā seṭṭhā bhariyānam,
Trong các hàng thê thiếp,
Nhu thuận là tối thắng.

yo ca puttānamassavoti..
Trong các hàng con trai,
Trung thành là tối thắng.

Bản hiệu đính:

Đấng chánh đẳng chánh giác
Là bậc lưỡng túc tôn
Ngựa thuần chủng thuần hoá
Ưu hạng tứ túc chủng
Nữ nhân tánh nhu thuận
Ưu thắng giữa thê thiếp
Trượng phu sống trách nhiệm
Ưu thắng hàng nam giới.

Thích văn

Khattiya: hàng vua chúa, giai cấp thống trị, hàng chiến sĩ

Sambuddho: Bậc toàn giác, bậc chánh đẳng chánh giác, bậc tự thân giác ngộ và có khả năng giáo hoá chúng sanh.

Assava: người trung thành, người sống có trách nhiệm

Thích nghĩa

Theo Sớ giải thì giữa các loài hai chân bao gồm chư thiên nhân loại thì chư Phật toàn giác là tối thượng.

Giữa các loài bốn chân thì có loại tuần mã thuần chủng thuộc giống ngựa quý lại được thuần hoá trở nên ưu việt về sắc vóc và khả năng.

Giữa những hàng nữ nhân thì thực nữ là tối thắng.

Giữa hàng nam nhân thì người đàn ông sống có trách nhiệm được ca ngợi là tốt nhất.

Dịch giả: Hoà Thượng Thích Minh Châu
Biên soạn Giáo trình: Tỳ kheo Giác Đăng

-ooOoo-

4. Khattiyasuttam [Mūla]

14. "Khattiyo dvipadam settho, balibaddo [balivaddo (sī. pī.), balibaddo (syā. kam. ka.)] catuppadam.

Komārī setthā bhariyānam, yo ca puttāna pubbajoti..

"Sambuddho dvipadam settho, ājānīyo catuppadam.

Sussūsā setthā bhariyānam, yo ca puttānamassavoti..

4. Khattiyasuttavaṇṇanā [Aṭṭhakathā]

14. Catutthe **khattiyo dvipadanti** dvipadānam rājā settho. **Komārīti** kumārikāle gahitā. Ayam sesabhariyānam setthāti vadati. **Pubbajoti** paṭhamam jāto kāṇo vāpi hotu kuṇiādīnam vā aññataro, yo paṭhamam jāto, ayameva putto imissā devatāya vāde settho nāma hoti. Yasmā pana dvipadādīnam buddhādayo setthā, tasmā bhagavā paṭigātham āha. Tattha kiñcāpi bhagavā sabbesaṃyeva apadādibhedānam sattānam settho, uppajjamāno panesa sabbasattasettho dvipadesuyeva uppajjati, tasmā **sambuddho dvipadam setthoti** āha. Dvipadesu uppanassa cassa sabbasattasetthabhāvo appaṭihatova hoti. **Ājānīyoti** hatthī vā hotu assādīsu aññataro vā, yo kāraṇam jānāti, ayam ājānīyova catuppadānam setthoti attho. Kūṭakaṇṇarañño gulavaṇṇaasso viya. Rājā kira pācīnadvārena nikkhamitvā cetiyapabbatam gamissāmīti kalambanadītīram sampatto, asso tīre ṭhatvā udakam otaritam na icchatī, rājā assācariyam āmantetvā, “aho vata tayā asso sikkhāpito udakam otaritam na icchatī”ti āha. Ācariyo “susikkhāpito deva asso, etassa hi cittam – ‘sacāham udakam otarissāmi, vālam temissati, vāle tinte rañño aṅge udakam pāteyyā’ti, evam tumhākam sarīre udakapātanabhayena na otarati, vālam gaṇhāpethā”ti āha. Rājā tathā kāresi. Asso vegena otarivā pāram gato. **Sussūsāti** sussūsamānā. Kumārikāle vā gahitā hotu pacchā vā, surūpā vā virūpā vā, yā sāmikam sussūsati paricarati toseti, sā bhariyānam setthā. **Assavoti** āsuṇamāno. Jeṭṭho vā hi hotu kaniṭṭho vā, yo mātāpitūnam vacanam suṇāti, sampaṭicchati, ovādapāṭikaro hoti, ayam puttānam settho, aññehi sandhicchedakādicorehi puttehi ko attho devateti.

Khattiyasuttavaṇṇanā niṭṭhitā.